

PREVALENȚA ȘI CARACTERISTICILE INFECȚIEI CRONICE CU VIRUSUL HEPATITIC B ÎN TRANSILVANIA

ELENA CRISTINA REZI¹, R. MIHĂILĂ², M. DEAC³

¹ Doctorand, Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, ^{2,3} Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Cuvinte cheie: hepatită cronică virală B, prevalență, consum de alcool

Keywords: chronic viral B hepatitis, prevalence, alcohol consumption

Rezumat: Virusul hepatitic B (VHB) este un virus ubicuitar, omul fiind principalul rezervor de virus. În România, prevalența VHB a scăzut începând cu 1995, odată cu începerea vaccinării la nou-născut la scară națională, precum și datorită introducerii testelor ELISA la nivelul centrelor de transfuzii. Asocierea consumului de alcool la pacienții infectați cronic cu virusul hepatitic B este un co-factor important al mortalității la acești pacienți. Scopul studiului nostru a fost determinarea prevalenței și caracteristicilor infecției cu virus hepatitic B în Transilvania și determinarea prevalenței și consecințelor consumului de alcool în rândul pacienților infectați cronic cu virusul hepatitic B. Din totalul de 1377 pacienți care au fost examinați în cadrul unui screening, 1,81% prezentau hepatită cronică virală B, 24% dintre pacienții infectați cronic cu VHB au o fibroză hepatică semnificativă (evaluată non-invaziv), 16% dintre aceștia erau și consumatori cronici de etanol. În concluzie, procentul consumatorilor de alcool în rândul pacienților cu hepatită cronică virală B este destul de mare, fapt ce are consecințe privind răspunsul la tratamentul antiviral al acestor pacienți.

Abstract: Hepatitis B virus is a worldwide spread virus. In Romania, the prevalence of chronic viral B hepatitis has declined in the last decades because of the newborn vaccination, starting from 1995. Ethanol intake is an independent predictor of death in subjects with HBV infection. Our aim was to study the prevalence and some consequences of chronic viral B infection in Transylvania and the consequences of alcohol consumption among the patients chronically infected with HBV. From a total of 1377 patients who were examined, 1.81% patients were chronically infected with hepatitis B virus. 24% of the patients had a Forns index higher than 6.9, which is predictive for significant fibrosis. 16% of them admitted consuming alcohol occasionally. The alcohol consumption among the patients chronically infected with VHB is pretty high, this fact being also involved in the response to the treatment.

INTRODUCERE

Virusul hepatitic B este un virus ubicuitar, omul fiind principalul rezervor de virus. În România, prevalența VHB a scăzut începând cu 1995, odată cu începerea vaccinării la nou-născut la scară națională, precum și datorită introducerii testelor ELISA la nivelul centrelor de transfuzii.

Hepatopatia etanolică continuă să rămână o importantă problemă de sănătate publică, alături de hepatitele cronice virale. Infecțiile virale favorizează dezvoltarea bolii alcoolice hepatice, cele două noxe alcoolul și virusul, se potenează reciproc. Cumularea celor doi factori de risc determină creșterea riscului de hepatocarcinom. (1)

SCOPUL LUCRĂRII

Obiectivele studiului nostru au fost acelea de a estima prevalența și caracteristicile infecției cu virus hepatitic B în Transilvania și de a determina prevalența și consecințele consumului de alcool în rândul pacienților infectați cronic cu virusul hepatitic B.

MATERIAL ȘI METODĂ DE LUCRU

Au fost luați în studiu toți bolnavii deplasabili, internați în clinicile medicale ale Spitalelor Județene din Brașov, Oradea și Sibiu în perioada 15.10.2006 – 31.12.2006, care au fost examinați ecografic.

La pacienții din întregul lot s-au analizat: genul, vârsta, valorile serice ale ASAT, ALAT, bilirubinei, fosfatazei

alcaline serice, glicemiei, colesterolului, trigliceridelor, indicele masei corporale, gradul hipercogenității hepatice, gradul atenuării posterioare a ultrasunetelor în parenchimul hepatic, calibrul venei porte în hil, valoarea axului lung al splinei, prezența ascitei, a calculilor biliari, prezența antecedentelor heredocolaterale, prezența diabetului zaharat tip 1 sau tip 2, a hipertensiunii arteriale, alte boli asociate, dieta hiperglicemică, hiperlipidică, sedentarismul, consumul de alcool (cuantificat ca absent, ocazional sau prezent), manifestările clinice, circumferința taliei, valorile hematocritului, a hemoglobinei, numărul de trombocite, gamma-glutamyl transferaza, indicele de protrombină, HDL-colesterolul, sideremia, prezența antigenului HBs, a anticorpilor anti VHC, etiologia steatozei hepatice, valoarea indicelui Forns și scorul APRI.

S-a calculat prevalența infecției cu virus hepatitic B în întregul lot. S-au studiat particularitățile clinico-biologice și imagistice ale pacienților infectați cu VHB față de cei care nu au această infecție.

Fibroza hepatică a fost evaluată noninvaziv folosind indicele Forns și scorul APRI. Scorul Forns al fibrozei ține cont de vârstă, numărul de trombocite, gamma-glutamyltransferaza, nivelul de colesterol și se calculează după o anumită formulă. O valoare a indicelui Forns < 4,2 exclude fibroza semnificativă, în timp ce o valoare > 6,9 sugerează prezența unei fibroze semnificative. Scorul APRI ține cont de raportul dintre TGO și trombocite.

Rezultatele au fost analizate statistic cu programul

¹ Autor Corespondent: Elena Cristina Rezi, Calea Gușteriței, nr. 69, Sibiu, România, e-mail: crimuntean@yahoo.com, tel +40744789230
Articol intrat în redacție în 22.09.2011 și acceptat spre publicare în 20.01.2012
ACTA MEDICA TRANSILVANICA Martie 2012; 2(1)77-78

ASPECTE CLINICE

SPSS (testul Pearson Chi-Square, testul Likelihood, testul ANOVA), testul „t” Student, *testul Levene de egalitate a varianțelor* și riscul relativ (RR).

REZULTATE

Din totalul pacienților incluși în studiu (1377 pacienți), 25 pacienți au fost diagnosticați cu infecție cronică cu virusul hepatitic B, prevalența infecției cronice cu virusul hepatitic B fiind de 1,81% din totalul pacienților spitalizați pe secțiile medicale ale spitalelor participante la studiu.

Vârsta medie a pacienților cronic infectați cu VHB a fost de 48,44±12,63 ani. Distribuția pe genuri a fost de 40% femei și 60% bărbați. La 68% dintre pacienții infectați cronic cu HVB, s-a pus în evidență, ecografic, un ficat hiperecogen.

Ca și boli asociate, 16% dintre pacienții infectați cronic cu HVB aveau diabet zaharat tip 2, 24% hipertensiune arterială, 20% hipercolesterolemie, 12% hipertrigliceridemie, 44% erau obezi sau supraponderali.

Din punct de vedere clinic, 8% dintre pacienții infectați cronic cu HVB sunt asimptomatici, 12% prezintă astenie, 20% fatigabilitate și 36% prezintă dureri în hipocondrul drept.

Nivelul transaminazelor a fost în medie de 88,16 UI/l pentru ASAT, respectiv 78,68 UI/l pentru ALAT.

Folosind scorulul Forns de evaluare non-invazivă a fibrozei hepatice, a fost evaluată fibroza hepatică la pacienții infectați cronic cu VHB. S-a constatat că 24% dintre pacienții infectați cronic cu VHB aveau un scor Forns al fibrozei hepatice mai mare decât 6,9, scor predictiv pentru o fibroză hepatică avansată.

32% dintre pacienții infectați cronic cu VHB recunosc că duc o viață sedentară și 16% recunosc un consum ocazional de alcool.

S-au analizat pacienții cu hepatită cronică virală B care nu consumau alcool, comparativ cu cei cu hepatită cronică virală B care erau și consumatori de etanol. La aceștia din urmă s-au găsit valori semnificativ mai crescute ale următorilor parametrii: gradul steatozei hepatice ($p=0,009$), gradul atenuării posterioare a ficatului ($p=0,04$), nivelul trigliceridelor ($p=0,06$), nivelul glicemiei ($p=0,046$), nivelul GGT ($p=0,042$). De asemenea, indicele Forns al fibrozei hepatice a fost mai mare la pacienții infectați cronic cu virusul hepatitic B care consumau și alcool, comparativ cu cei care aveau hepatită cronică virală B, dar nu consumau alcool (6,953, comparativ cu 6,11, cu $p=0,295$).

DISCUȚII

În studiul nostru, prevalența infecției cu virus hepatitic B a fost de 1,81% din rândul pacienților spitalizați în departamentele medicale ale celor trei spitale. Aceste date sunt în concordanță cu datele publicate în literatură, unde prevalența acestei infecții în Europa de Est este considerată ca fiind în segmentul intermediar al prevalenței universale (2-7%).

Studiul nostru suportă, de asemenea, ideea că abuzul de alcool este un factor de risc adițional al afectării hepatice în infecția cronică cu virusul hepatitic B și este un factor de risc independent în progresia spre fibroză hepatică a pacienților cu hepatită cronică virală B. (1, 2)

Rezultatele noastre sunt în acord cu rezultatele studiului Dyonisos, care a studiat prevalența hepatitelor cronice virale și impactul consumului de alcool asupra morbidității și mortalității într-un eșantion reprezentativ din populația generală a două comunități din nordul Italiei. Rezultatele acestui studiu au indicat faptul că consumul de alcool este factor predictiv independent privind mortalitatea subiecților cu hepatită cronică virală B sau C. (3)

De asemenea, un studiu publicat în 2008, în Franța, susține că, consumul de alcool la pacienții infectați cu virusul hepatitic B este un important co-factor al mortalității la acești pacienți. (4) Este deci nevoie de eforturi susținute și implementarea unor programe de sănătate publică, care să se implice în screeningul hepatitelor cronice virale, și apoi în consilierea pacienților cu hepatite cronice virale privind stoparea consumului de alcool.

Riscul de deces în rândul pacienților infectați cronic cu virusul hepatitic B este crescut, dacă se asociază și alți factori de risc precum infecția cu virusul hepatitic C, diabetul zaharat sau consumul de alcool, fapt susținut și de rezultatele unui studiu efectuat în Spania, în 2006. (5)

CONCLUZII

În Transilvania, infecția cronică cu virusul hepatitic B are o prevalență de 1,81% din totalul pacienților spitalizați pe secțiile medicale.

Un procent semnificativ de pacienți infectați cronic cu VBH prezintă asociat, componente ale sindromului metabolic (hipertensiune arterială, obezitate, diabet zaharat).

24% dintre pacienții infectați cronic cu VBH au o fibroză hepatică semnificativă (evaluată non-invaziv).

Procentul consumatorilor de alcool în rândul pacienților infectați cronic cu virusul hepatitic B este destul de ridicat, acest fapt având implicații directe în ceea ce privește răspunsul la tratamentul antiviral al acestor pacienți.

Pacienții cu hepatită cronică virală B care sunt și consumatori cronici de etanol au un grad de steatoză mai avansat și un nivel al citolizei și colestazei mai ridicat decât cei care nu consumă alcool. De asemenea, evaluarea noninvazivă a fibrozei hepatice la pacienții cu hepatită cronică virală B care consumă și etanol indică un grad mai avansat al fibrozei hepatice decât la cei care au hepatită cronică virală B, dar nu consumă alcool.

BIBLIOGRAFIE

1. Grellier LF, Dusheioko GM. The role of hepatitis C virus in alcoholic liver disease. *Alcohol*. 1997;32:103-111.
2. Wasmuth HE, Lammert F, Matern S. Genetic risk factors for hepatic fibrosis in chronic liver diseases. *Med Klin*. (Munich). 2003;98:754-762.
3. Stefano Bellentani, Claudio Tiribelli, Gioconda Saccoccio, Marino Sodde, Nicoletta Fratti, Christina De Martin, Giovanni Christianini. Prevalence of chronic liver disease in the general population of northern Italy: The dionysos study. *Hepatology*. 1994;20(6):442-1449.
4. Marcellin P, Pequignot F, Delarocque-Astagneau E, Zarski JP, Ganne N, Hillon P, Antona D, Bovet M, Mechain M, Asselah T, Desenclos JC, Jouglu E. Mortality related to chronic hepatitis B and chronic hepatitis C in France: evidence for the role of HIV coinfection and alcohol consumption. *J Hepatol*. 2008;48(2):200-7.
5. Ribes J, Clèries R, Rubió A, Hernández JM, Mazzara R, Madoz P, Casanovas T, Casanova A, Gallen M, Rodríguez C, Moreno V, Bosch FX. Cofactors associated with liver disease mortality in an HBsAg-positive Mediterranean cohort: 20 years of follow-up. *Int J Cancer*. 2001;119(3):687-94.